

Japanin opiskelu Suomessa perusopetuksesta korkea-asteelle

Japanin opetus lukioissa on ottanut harppauksia kuluneen vuosikymmenen aikana. Japanin kielen opettajaksi pätevytyminen on ollut Suomessa mahdollista lukuvuodesta 2014–2015 alkaen, ja japani on ollut lukion opetussuunnitelmassa B3-kielenä vuodesta 2016. Lukioilla on pian käytettävissään opetussuunnitelman mukaista opetusmateriaalia kahdeksan kurssin verran – riittävästi ylioppilastutkinnon lyhyen kielen koetta varten. Peruskoululaisetkin ovat kiinnostuneita japanin opiskelusta, mutta tarjonta ei vielä vastaa kysyntää missään määrin. Myös yliopistojen japanin kursseille on tunkua – pääaineena kieltä pääsee Helsingin yliopistossa opiskelemaan vain alle 10 % hakijoista, kaikki halukkaat eivät mahdu kielikeskusten kielikursseille tai sivuaineopiskelijoiksikaan. Monet suomalaisnuoret harrastavat Japanin kieltä ja kulttuuria vapaa-aikanaan ja ovat hyvin motivoituneita opiskelijoita. Siinäpä voimavara, joka kannattaisi valjastaa rikastuttamaan Suomen kielivarantoa.

Julkaistu: 2. joulukuuta 2020 | Kirjoittanut: Mari Kimanen ja Ulla Saari

“Kiritsu” – Opiskelijat nousevat seisomaan ryhdikkäinä pulpetin viereen.

“Rei” – Opiskelijat kumartavat oikeaoppisesti japanilaisittain opettajalle ja tervehtivät yhteen ääneen.

“Chakuseki” – Opiskelijat istuutuvat paikoilleen. Oppitunti alkaa.

Näin alkaa tyypillinen japanin oppitunti lukiossa tai yläkoulussa: yksi opiskelija toimii järjestäjänä ja ohjeistaa muita lyhyillä käskyillä.

Japanin tunnit alkavat aivan kuten oppitunnit Japanissakin: opettajaa kohteliaasti tervehtien ja asianmukaisesti kumartaen. Japanin kulttuuri on läsnä välittömästi oppitunnin ensi hetkestä lähtien ja opiskelijat eläytyvät tilanteeseen täysillä. Tämä pieni rutiini on opiskelijoille tärkeä, sillä sen avulla he ikään kuin siirtyvät toisenlaiseen mielentilaan ja paikkaan, japanilaiseen luokkahuoneeseen.

Kielen opiskelu on ikkuna uuteen kulttuuriin ja varsinkin japanin opinnoissa tämä näkyy selvästi. Japanin kieltä ei voi puhua ilman, että keskustelussa ilmenee keskustelukumppaneiden suhde tai tilanteen muodollisuusaste. Vanhemmille ihmisille puhuttaessa käytetään aina kohteliasta kieltä, ja luokkatilanteessa puhutaan eri tavalla kuin välitunneilla. Jos tunnilla on opiskelijoita eri luokka-asteilta, nuoremmat opiskelijat muistavat puhutella vanhempia opiskelijoita kohteliain sanankääntein. Myös kehon kieltä muokataan japanin tapakulttuuriin sopivaksi. Tunnille myöhässä saapuvat opiskelijat kumartavat ovella ja pahoittelevat myöhästymistään, samoin tehdään, jos joudutaan lähtemään tunnilta ennen muita.

Länsimaalaiset mieltävät usein japanilaisen kirjoitusjärjestelmän vaikeaksi, koska käytössä on kolme eri merkistöä: foneettiset hiragana- ja katakana-tavumerkistöt ja kiinan kielestä lainatut kanji-merkit, jotka ilmaisevat ääntämisen sijaan merkitystä kantavia kielen yksiköitä. Nuoriso opiskelee merkistöjä tästä huolimatta innolla. Opiskelua siivittävät useat ilmaiset kännykkä- ja tietokonesovellukset, joista saa tukea merkistöjen opiskelemiseen ja sanaston kartuttamiseen. Netistä löytyy myös useita online-sanakirjoja, tosin ilmaisujen merkityksiä joutuu usein etsimään englanniksi.

Japanin ääntäminen on suomenkielisille helppoa, kukapa ei olisi kuullut suomalaista pseudojapania "Hajosiko Toyotasi" tai "Mokomakin hikimaja." Suomen ja japanin kielioppeissakin on yllättävän paljon samankaltaisuutta, mikä nopeuttaa kielen omaksumista. Japanin opiskelijat ovat useimmiten onnellisia ja motivoituneita päästessään vihdoinkin japanin opintojen ääreen. (Länsisalmi 2012 ja 2017.)

Japanin kielen matka LOPS:iin ja siitä eteenpäin

Tässä artikkelissa esittelemme japanin opetusta lukiossa, perusopetuksessa ja korkea-asteella, tässä järjestyksessä, koska japanin kielen opetus sai jalansijaa ensin lukioissa. Tämän jälkeen käynnistyi myös perusopetuksen japanin kielen opetuksen kehittämishankkeita sekä aineenopettajaksi kouluttautumisen mahdollisuus yliopistossa.

Japanin kieli tuli ensimmäisen kerran lukion valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan Aasian ja Afrikan B3-kielenä vuonna 2016 (ks. LOPS 2015). Uusimman, vuonna 2021 voimaan tulevan lukion opetussuunnitelman perusteiden (LOPS 2019) mukaan Aasian ja Afrikan kielten B3-oppimäärän erityinen tehtävä on *"rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun [- -]. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen*

oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.” (LOPS 2019, 197.)

Japanin opetusta on kehitetty viime vuosina useissa hankkeissa ja verkostoissa niin perusopetuksen kuin lukionkin tasolla. Esittelemme seuraavaksi tärkeimmät hankkeet.

Ippo-hanke (2012–2018)

Opetushallituksen rahoittama ja Nurmijärven kunnan Rajamäen lukion koordinoima kansainvälisyysuhanke ”Ippo – japania lukiossa ja peruskoulussa” edisti aktiivisesti japanin opetusta suomalaisissa kouluissa vuosina 2012–2018. Hankkeen tavoitteiksi asetettiin vuonna 2012:

- japania opettavien lukioiden ja peruskoulujen kartoittaminen,
- lukioiden ja peruskoulujen japanin opettajien verkostoituminen,
- japanin opetuksen yhtenäistäminen peruskouluissa ja lukioissa,
- peruskouluun ja lukioon sopivan japanin kielen opetusmateriaalin kehittäminen ja
- japanin opiskelijoiden kannustaminen ja motivointi.

Hanke teki yhteistyötä monien toimijoiden kanssa.

Vuoteen 2018 mennessä japanin opetus oli ottanut aimo harppauksia. Japanin kielen opettajaksi pätevytyminen on ollut Suomessa mahdollista Helsingin yliopistossa lukuvuodesta 2014–2015 alkaen. Japanin kieli tuli lukion valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan Aasian ja Afrikan B3-kielenä vuonna 2016. Ippo-hanke käynnisti vuonna 2017 Ippo to Japan -kulttuurivaihto-ohjelman (<https://ippohanke.wordpress.com/2017/11/17/emilia-kulttuuri-vaihdossa-ippo-to-japan/>), jonka kautta monet suomalaisnuoret ovat saaneet mahdollisuuden tutustua Japanin kieleen ja kulttuurin paikan päällä Japanissa.

Vuonna 2017 Ippo-koulujen verkostoon kuului 23 koulua ympäri Suomea. Kaikissa koulussa japanin opetusta ei ollut, mutta japania opettavat verkoston koulut saivat vapaasti käyttöönsä hankekoordinaattori Ulla Saaren laatiman japanin kielen opetusmateriaalin kursseille 1–4. Lukion opetussuunnitelmaa noudattava opetusmateriaali yhdenmukaisti ja helpotti japanin opetusta lukioissa. Samainen opetusmateriaali oli myös käytössä joissain yläkouluissa, hitaammalla opetustempolla. Vuoden 2020 loppuun mennessä lukion japanin oppikirjoja (<https://www.japanixi.fi>) on julkaistu kirjana kolmen kurssin verran. Nelosmoduuliin tarkoitettu opetusmateriaali ilmestyy kirjana vuonna 2021.

Kuva 1. Lukion japanin kielen opiskelijoita Ippo-hankkeen ja Omnian järjestämässä Polkuja Aasiaan-tapahtumassa Espoossa 2018.

(<https://ippohanke.wordpress.com/2018/10/08/tapahtumajarjestely-kurssi-lukiossa/>)

Aasian ja Afrikan kielten hanke (2018 – jatkuu)

Helsingin kielilukio käynnisti Aasian ja Afrikan kielten hankkeen vuonna 2018. Hankkeen tavoitteena on edistää japanin, kiinan ja arabian kielen opetusta Suomessa. Tavoitteisiin kuuluu myös verkostojen luomista, opetussuunnitelmatyötä sekä uusien opetus- ja oppimiskäytäntöjen kartoitusta.

Aasian ja Afrikan kielten hankeryhmä on ollut yhteydessä Ylioppilastutkintolautakuntaan lobatakseen japanin kieltä ylioppilastutkintoaineeksi. Potentiaalisella uudella ylioppilastutkintoaineella tulee olla riittävästi opiskelijoita myös edistyneemmillä kursseilla. Hanke rahoitti lukuvuonna 2019–2020 neljää japanin kielen verkkokurssia sekä luokkaopetuksena toteutettuja lukion japanin kursseja 5 (<https://aoe.fi/#/materiaali/322>) ja 6

(<https://aoe.fi/#/materiaali/324>). Nämä oppimateriaalit ovat vapaasti ladattavissa [AOE.fi](https://aoe.fi/) (<https://aoe.fi/>)i-verkkosivustolta hakusanalla "omigoto". Tarkempia ajatuksia ja kokemuksia japanin verkko-opettamisesta voi lukea hankkeen [blogista](https://aasianjaafrikankielet.wordpress.com/) (<https://aasianjaafrikankielet.wordpress.com/>).

Hankkeessa valmistellaan parhaillaan oppimateriaaleja moduuleihin 7 ja 8, ja ne valmistuvat keväällä 2021.

Japanin kielen ja kulttuurin opettajain yhdistys (JOY ry) pitää yllä [listaa](http://nihongo.fi/wp-content/uploads/2020/10/Japania-opettavat-oppilaitokset2020-1.pdf) kaikista oppilaitoksista, joissa japania voi opiskella Suomessa (<http://nihongo.fi/wp-content/uploads/2020/10/Japania-opettavat-oppilaitokset2020-1.pdf>). Yhdistyksen mukaan japania on tällä hetkellä mahdollista opiskella B3-kielenä 21 lukiossa. Tämän lisäksi japanin opetusta on neljässä aikuislukiossa. (Japanin kielen ja kulttuurin opettajain yhdistys JOY ry 2020.)

Japanin opiskelu perusopetuksessa

Peruskouluissa japanin kielen opetusta on valtakunnallisesti vielä toistaiseksi hyvin vähän tarjolla. Syitä lienee monia, esimerkiksi: kielipoliittinen ohjaus, resurssien vähyys ja kilpailuasetelma muiden kielten rinnalla. Yhtenä merkittävänä syynä japanin kielen opetuksen aikaistamisen vaikeuteen mainittakoon suomenkielisille oppilaille kohdennetun peruskouluun soveltuvan materiaalin puute.

Lasten ja nuorten innostuksen ja kiinnostuksen puutteesta asia ei ainakaan ole kiinni. Japanin opettajilta kysellään toistuvasti, missä ala- ja yläkouluiäkiset voisivat päästä opiskelemaan kieltä. Joissakin peruskouluissa toimii Japani-kerhoja, mutta määriä ei ole tilastoitu. Japani-kerhoissa pääsee tutustumaan japanin kieleen ja kulttuuriin vapaa-ajalla koulutyön päätyttyä. Lukukauden 2020–2021 aikana Japani-kerhoja on tarkoitus perustaa myös nettiin. Japanilaisen populaarikulttuurin suosio on Suomessa yhä voimissaan. Nuoret ovat vapaa-ajallaan kosketuksissa japanin kieleen animen, mangan, elokuvien, japanilaisen musiikin ja jopa internetissä kiertävien meemien kautta. (Esim. Valaskivi 2009.) Sushi-buffettien ja ramen-nuudeli-paikkojen yleistyessä Japani jokapäiväistyy myös katukuvassa.

Kuva 2. Turussa tarjotaan japania oman äidinkielen opetuksena. Paattisten koulussa on Japani-kerho. Kuva Ippo-hankkeen ja Turun sivistystoimen järjestämästä Turun Japani-päivästä 2018.

Jippii japania! -hanke (2018–2019)

Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu (SYK) haki ja sai valtionavustusta japanin kielen opiskelun aikaistamiseen, kehittämiseen ja lisäämiseen. Syksyllä 2018 kaksi kahdeksasluokkalaisista koostuvaa ryhmää aloitti japanin opiskelun ylimääräisenä valinnaisaineena (B2-kielenä) SYK:ssa. (SYK 2019, 16–18.) Lukuvuoteen 2020–2021 tultaessa kielen suosio on koulussa säilynyt.

Suomenkielistä kielenoppijaa ajatellen hankkeessa luotiin uusi ortografinen järjestelmä, jota noudattaen molemmat alakoulun oppimateriaalit on toteutettu. Oppimateriaalitärpeeseen vastaamiseksi hankkeen piirissä käynnistettiin kolme erillistä aineistokokonaisuutta:

- Opetusmateriaali *Nihongo daisuki!* ("Pidän paljon japanista!") on tarkoitettu sekä kielisuihkutukseen ja japanin kerhoihin että mahdollisesti joskus alkavan A1- tai A2-kielen alkuopetukseen.

- Toinen opetusmateriaali on nimeltään *Dekirujo!* ("Osaanpas!"). Tämä on tarkoitettu käytettäväksi hieman vanhempien koululaisten kanssa (3.–7.lk) sekä japanin kieli- ja kulttuurikerhoissa.
- Kolmantena projektina laadittiin valikoima 50 kanji-kirjoitusmerkistä, jotka katsottiin hyödyllisimmiksi B2-japanin opinnoissa. Tämä *Ippo ippo* (Askel askeleelta) -oppimateriaali (<https://ahaavisto.github.io/kanji/kanji.html>) on kirjoitusmerkkikokoelma suomennoksin, esimerkkisanoin ja -lausein.

Kuva 3. Ulla Saari ja Mari Kimanen kieliradan japanin kielen pisteellä Hanasaaren kulttuurikeskuksessa, 5.-6.-luokkalaisille suunnatun SUKOLin Kielipäivän (28.9.) tapahtumassa vuonna 2018. Työn alla on japanin kieliradan piste.

Japanin opinnot lukion jälkeen

Japanin opiskelijoista ei kaikista tarvitse tulla japanologeja. Japanin kielen taidolle on paljon kysyntää työelämässä varsinkin tekniikan, kaupan ja kulttuurin alalla. Kieliä voi myös ihan vain harrastaa ja opiskella omaksi ilokseen, kasvattaa omaa henkistä pääomaansa. (Ks. myös

Porrasmaa 2019.) Monilla yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on yhteistyösopimuksia japanilaisten oppilaitosten kanssa. Jos japanin opinnot aloitettaisiin jo peruskoulussa tai lukiossa, voisivat japania taitavat korkeakouluopiskelijat paremmin hyödyntää tarjolla olevia vaihto-ohjelmia opintojensa aikana. Myös ammattioppilaitoksilla on yhteistyökumppaneita Japanissa, esimerkiksi Omnian Hanako-verkoston (<https://finvet.fi/fi/hanako/etusivu>) kautta pääsee ammattikoululainenkin työssäoppimisjaksolle Japaniin.

Viime aikoina on uutisoitu (mm. STT 6.11.2020 (<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000007269382.html>)), kuinka vieraat kielet eivät ole kiinnostaneet yliopistoissa, eivätkä aloituspaikat aina täyty englantia lukuun ottamatta. Tällaisissa uutisoinneissa usein unohdetaan muut kuin tutuimmat eurooppalaiset kielet. Itä-Aasian kielten (japani, kiina, korea) kandiohjelmiin ei Helsingin yliopistossa ole ollut hankaluuksia saada opiskelijoita. Viimeisinä kolmena sisäänottovuotena kun japani, korea ja kiina ovat aloittaneet uusina itsenäisinä opintosuuntina kielten kandiohjelmassa, hakijamäärät ovat olleet kasvussa. Opiskelemaan on voitu hyväksyä hakijoista vain kymmenisen prosenttia tai vähemmän (japani 2017: 6 %, 2019: 7 %). Helsingin yliopiston hakijatilastoiden (2020) (<https://www.helsinki.fi/fi/opiskelijaksi/tilastoja-opiskelijavalinnoista#section-96906>) mukaan kandiohjelmassa japani (ja kiina ja korea) ovat englannin jälkeen suosituimpia hakukohteita.

Japanin alkeita on mahdollista opiskella lähes kaikissa Suomen yliopistoissa, mutta kurssitarjonta on osin varsin suppea. Erityisesti ongelmana on opetustarjonnan resursointi: vähät tarjolla olevat kurssit täyttyvät erittäin nopeasti, eivätkä läheskään kaikki halukkaat pääse japanin kieltä opiskelemaan. Jopa Helsingin yliopistossa resurssit ovat riittämättömät (kaksi vakituista henkilökuntaa, kielikeskuksen puolella yksi) ja kurssitarjonta (oppilaspaikkojen ja kurssitoteutusten lukumäärä) ei läheskään riitä vastaamaan kysyntää.

Toinen suuri ongelma on aloitustaso: kaikkien Suomen yliopistojen kohdalla tilanne on se, että ensimmäisillä japanin kursseilla on lähdettävä ns. nollassa. Lähtötasotilanteen ongelmallisuus korostuu siksi, että saatavilla olevaa kurssivalikoimaa ja japanin kielen opintoihin käytettävissä olevaa opintopistemäärää ajatellen nollassa aloittaminen merkitsee sitä, ettei japanin opinnoissa voida ehtiä kovinkaan pitkälle. Tätä ongelmaa on omalta osaltaan ollut tuomassa esiin japanin kielen yliopistonlehtori, Japanin-tutkimuksen dosentti ja Aasian kielten tieteenalavastaava Riikka Länsisalmi, joka on puurtanut japanin kielen yliopisto-opetuksen parissa vuosikymmenet tietoisuuden merkittävänä edistäjänä. (Länsisalmi 2019; ks. myös Porrasmaa 2019.)

Lähtötasotilanteen korjaaminen on aikaa vievä prosessi. Yläkouluissa ja lukioissa japanin kielen opetus on varovaisessa kasvussa, mutta tarvittaisiin vielä merkittäviä lisäpanostuksia japanin kielen opiskelumahdollisuuksien parantamiseen ennen yliopistoa, mieluiten jo alakoulusta alkaen. Japanin kielen opiskelua tulisi myös kansallisesti yhtenäistää ja koordinoida siten, että tulevaisuudessa olisi mahdollista määrittää japanin kielen yliopisto-opetukseen riittävän vaativa lähtötaso, kuten useiden muiden kielten kohdalla. Tällöin yliopisto-opinnoissa voitaisiin helpommin edetä esimerkiksi

kielenopettajan tai muun japanin kielen ammattilaisen taitotasolle. Ylioppilaskirjoituskielet on määritelty valtioneuvoston asetuksella (ks. Finlex 2019), mutta miten pian lakiin saataisiin lisäys japanin kielestä koeaineena, kun maailma ja tarpeet ympärillä muuttuvat? Tätä jäädään odottamaan ja samalla teemme hyvin konkreettista ruohonjuuritason työtä japanin opiskelun edistämiseksi.

Mari Kimanen, FM, on japanin opettaja Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa.

Ulla Saari, FM, on japanin opettaja Hyvinkään lukiossa.

Lisälukemista ja -materiaaleja

Aasian ja Afrikan kielten hanke: <https://aasianjaafrikankielet.wordpress.com/>
(<https://aasianjaafrikankielet.wordpress.com/>)

Avointen oppimateriaalien kirjasto AOE:

- Omigoto!-oppimateriaali lukion kursseilla 5 ja 6: <https://aoe.fi/#/materiaali/322>
(<https://aoe.fi/#/materiaali/322>) ja <https://aoe.fi/#/materiaali/324>
(<https://aoe.fi/#/materiaali/324>)
- Dekirujo: <https://aoe.fi/#/materiaali/847> (<https://aoe.fi/#/materiaali/847>)
- Nihongo daisuki: <https://aoe.fi/#/materiaali/848> (<https://aoe.fi/#/materiaali/848>)

Hanako-verkosto: <https://finvet.fi/fi/hanako/etusivu> (<https://finvet.fi/fi/hanako/etusivu>)

Ippo-hanke: <https://ippohanke.wordpress.com/> (<https://ippohanke.wordpress.com/>)

Ippo-hankkeen kulttuurivaihto-ohjelma "Ippo to Japan":

<https://ippohanke.wordpress.com/2017/11/17/emilia-kulttuuri-vaihdossa-ippo-to-japan/>
(<https://ippohanke.wordpress.com/2017/11/17/emilia-kulttuuri-vaihdossa-ippo-to-japan/>)

Ippo ippo – kirjoitusmerkkejä -oppimateriaalisivusto: <https://ahaavisto.github.io/kanji/kanji>
(<https://ahaavisto.github.io/kanji/kanji>)

Japanin kielen ja kulttuurin opettajain yhdistys JOY ry: http://nihongo.fi/?page_id=131
(http://nihongo.fi/?page_id=131)

Japanixi-oppimateriaalisivusto: <https://www.japanixi.fi/> (<https://www.japanixi.fi/>)

Jippii japania! -hanke: <https://jippiijapania.wordpress.com/> (<https://jippiijapania.wordpress.com/>)

Tapahtumajärjestely-kurssi Rajamäen lukiossa:

<https://ippohanke.wordpress.com/2018/10/08/tapahtumajarjestely-kurssi-lukiossa>
(<https://ippohanke.wordpress.com/2018/10/08/tapahtumajarjestely-kurssi-lukiossa>) /

Lähteet

Finlex (2019). Valtioneuvoston asetus ylioppilastutkinnosta.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190612#Pidp446000752>
(<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190612#Pidp446000752>)

Helsingin yliopisto (2020). Tilastoja opiskelijavalinnoista. Sivu päivitetty 21.10.2020.

<https://www.helsinki.fi/fi/opiskelijaksi/tilastoja-opiskelijavalinnoista>
(<https://www.helsinki.fi/fi/opiskelijaksi/tilastoja-opiskelijavalinnoista>)

Japanin kielen ja kulttuurin opettajain yhdistys JOY ry (2020). Japania opettavat oppilaitokset 2020 (lista päivitetty syyskuussa 2020). <http://nihongo.fi/wp-content/uploads/2020/10/Japania-opettavat-oppilaitokset2020-1.pdf> (<http://nihongo.fi/wp-content/uploads/2020/10/Japania-opettavat-oppilaitokset2020-1.pdf>)

LOPS 2015 = Opetushallitus (2015). Lukion opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf
(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf)

LOPS 2019 = Opetushallitus (2019). Lukion opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf
(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf)

Länsisalmi, R. (2012). Kuka pelkää itämaista miestä? Kansalliseen kielivarantoon monipuolisuutta Aasian kielistä. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 3(1).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2012/kuka-pelkaa-itamaista-miesta-kansalliseen-kielivarantoon-monipuolisuutta-aasian-kielista>
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2012/kuka-pelkaa-itamaista-miesta-kansalliseen-kielivarantoon-monipuolisuutta-aasian-kielista>)

Länsisalmi, R. (2017). "Kissankieliset" japania oppimassa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 8(1).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2017/kissankieliset-japania-oppimassa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2017/kissankieliset-japania-oppimassa>)

Länsisalmi, R. (2019). Japanin kieli Suomessa 2010-luvulla. Teoksessa S. Valsta & N. Väisänen (toim.), Euroopan ulkopuolisten kielten opetus Suomessa, s. 95–123. Suomen Itämaisen Seuran suomenkielisiä julkaisuja 46. Helsinki: Suomen Itämainen Seura.

http://www.suomenitamainenseura.org/wp-content/uploads/2020/03/Skj46_Euroopan-ulkopuolisten-kielten_opetus.pdf (http://www.suomenitamainenseura.org/wp-content/uploads/2020/03/Skj46_Euroopan-ulkopuolisten-kielten_opetus.pdf)

Porrasmaa, R. (2019). Japanin opiskelun luomat mahdollisuudet muuttuvassa nyky-yhteiskunnassa. Teoksessa S. Valsta & N. Väisänen (toim.), Euroopan ulkopuolisten kielten opetus Suomessa, s. 71–94. Suomen Itämaisen Seuran suomenkielisiä julkaisuja 46. Helsinki: Suomen Itämainen Seura. http://www.suomenitamainenseura.org/wp-content/uploads/2020/03/Skj46_Euroopan-ulkopuolisten-kielten_opetus.pdf (http://www.suomenitamainenseura.org/wp-content/uploads/2020/03/Skj46_Euroopan-ulkopuolisten-kielten_opetus.pdf)

STT (2020). Uutissuomalainen: Vieraat kielet eivät kiinnosta yliopistoissa. Ilta-Sanomat 6.11.2020. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000007269382.html> (<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000007269382.html>)

SYK 2019 = Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu SYK (2019). Vuosikertomus 2018–2019. <https://syk.fi/uutisarkisto/vuosikertomus-2018-2019/> (<https://syk.fi/uutisarkisto/vuosikertomus-2018-2019/>)

Valaskivi, K. (2009). Pokemonin perilliset. Japanilainen populaarikulttuuri Suomessa. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos. Julkaisuja A110/2009. Tampere: Tampereen yliopisto. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7617-4> (<http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7617-4>)

Artikkeliin viittaaminen

Kimmanen, M. & Saari, U. (2020). Japanin opiskelu Suomessa perusopetuksesta korkea-asteelle. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(7). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2020/japanin-opiskelu-suomessa-perusopetuksesta-korkea-asteelle> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2020/japanin-opiskelu-suomessa-perusopetuksesta-korkea-asteelle>)